

Nr 197.

Av herr **von Hofsten**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 23, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 35 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin m. m.

Uti proposition nr 23, avlämnad till riksdagen den 10 innevarande månad, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga förslag till förordningar om ändrade lydelse av dels 35 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin, dels 31 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl och dels 7 § i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Uti angivna §§ 35 och 31 lämnas Konungens befallningshavandena befogenhet *att*, med Kungl. Maj:ts medgivande, vid krig eller omedelbar krigsfara samt arbetslöshet eller nöd i större omfattning meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med brännvin samt försäljning av vin och öl *eller att* föreskriva inskränkningar i sådan handel och försäljning. Befogenheten att i berörda hänseende ingripa är således lagd i Konungens befallningshavandes, ej Kungl. Maj:ts hand. Därom yttrar socialstyrelsen i sin skrivelse till Konungen den 7 januari innevarande år, såsom bilaga vidfogad omförmälda kungl. proposition:

»I varje fall synes det styrelsen, att närhelst förbud eller inskränkning av ifrågavarande art skall meddelas, detta bör ske genom Eders Kungl. Maj:t, som i vida högre grad än de särskilda befallningshavandena har medel till förfogande att bedöma dess konsekvenser, icke minst med hänsyn till de särskilda kostnader i form av ersättningar åt därav lidande, som statsverket kan åsamkas. Genom att sålunda beslutanderätten i frågan hänlägges till den högsta administrativa myndigheten, lärers ock i högre mån än med det remitterade förslaget vinnas lik-

formighet vid fastställandet av förbud eller inskränkning ävensom starkare än i de remitterade förslagen framstå, att förbud eller inskränkning i förevarande fall ej givas annat än i särskilda och mera omfattande undantagsfall.

Styrelsen hemställer alltså, att förslagen måtte erhålla följande eller annan liknande förändrad lydelse:

Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller där arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med brännvin (försäljning av vin eller öl) eller föreskriva inskränkningar i sådan handel, må Kungl. Maj:t, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna.»

Föredragande departementschefen framhåller med anledning härav till statsrådsprotokollet den 5 innevarande månad att »ifrågavarande åtgärders behövlighet och innebörd» emellertid kunde vara i så hög grad beroende av lokala förhållanden, att beslutanderätten härutinnan lämpligen borde förläggas till Kungl. Maj:ts befallningshavande. Under-tecknad kan för sin del icke fränkomma, att de av socialstyrelsen framhållna synpunkter äro värda synnerligt beaktande. Visserligen har genom den av Kungl. Maj:t vidtagna ändringen i det ursprungliga förslaget eller att Kungl. Maj:ts medgivande skulle i varje fall erfordras, innan sådant förordnande kunde av Konungens befallningshavande meddelas, den invändningen delvis bortfallit, att större likformighet vid fastställande av förbud eller inskränkning skulle vinnas genom beslutanderättens hänläggande till den högsta administrativa myndigheten, men det framstår dock, synes mig, såsom en brist i den föreslagna lagstiftningen, att i tider sådana, som dem vi nu genomleva, befogenheten att särskilt vid krig eller omedelbar krigsfara meddela sådant förordnande icke är lagd direkt i Kungl. Maj:ts hand, vilken förvisso bättre än Konungens befallningshavande kan bedöma de förhållanden, som bilda förutsättningarne för ifrågavarande åtgärder; Konungens befallningshavande naturligtvis obetaget att, då arbetslöshet eller nöd i större omfattning förekomma inom dess område, hos Kungl. Maj:t göra framställning om sådan åtgärd. Invändas kan, att det i sak må vara av mindre betydelse, om själva initiativrätten till ifrågavarande åtgärder ligga hos Kungl. Maj:t eller Konungens befallningshavande, då Kungl. Maj:t genom order eller framställning till samtliga Konungens befallningshavande har medel att, även med den av Kungl. Maj:t nu föreslagna lydelse av nämnda paragrafer, omedelbart genomföra enhetliga åtgärder med avseende å förbud för eller inskränkningar i försäljningen av brännvin samt vin och öl,

men det synes dock undertecknad lämpligast att omförmälda initiativrätt är direkt förlagd hos Kungl. Maj:t.

Beträffande själva behovet av en sådan lagstiftning, som den kungl. propositionen avser, kan efter undertecknads mening icke förnekas, att en brist föreligger i nu gällande lagstiftning, som faktiskt icke giver laglig möjlighet för myndigheterna att under i lagförslaget givna förutsättningar ingripa. Denna synpunkt belyses ock synnerligen kraftigt utav föredragande departementschefen i dennes yttrande till statsrådsprotokollet den 5 december 1914 (sid. 12 i den kungl. propositionen). Å andra sidan ligger det i sakens natur, på grund av de betydande ekonomiska intressen och värden, som genom förhastade åtgärder i berörda hänseende kunna äventyras, att meddelande av förbud eller inskränkning i förevarande fall icke må givas annat än i särskilda och mer omfattande undantagsfall.

På grund av vad sålunda anförts, får undertecknad vördsamt hemställa,

att § 35 mom. 2 och § 31 mom. 2 uti ifrågasvarande av Kungl. Maj:t föreslagna förordningar må erhålla följande lydelser:

» § 35.

1. — — — — —
2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande, nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med brännvin eller att föreskriva inskränkningar i sådan handel, äge Kungl. Maj:t, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna.»
3. — — — — —

» § 31.

1. — — — — —
2. Finnes vid — — se ovan — — — förbud mot bedrivande av försäljning av vin och öl eller att

föreskriva inskränkningar i sådan försäljning, äge
Kungl. Maj:t, även om sådant ej må vara erforderligt
för ordningens upprätthållande därom förordna.»

Stockholm den 19 februari 1915.

E. von Hofsten.